

Dr. Berek Tamás¹ - Bodráccka Gyula²

BIZTONSÁGI SZABÁLYZAT A MEGELŐZŐ INTÉZKEDÉSEK RENDSZERÉBEN ÉPÍTŐIPARI KÖRNYEZETBEN³

SAFETY REGULATIONS IN SYSTEM OF THE PREVENTIVE MEASURES IN ENVIRONMENT OF CONSTRUCTION SYSTEM

Absztrakt

A védelmi koncepció kialakításához számos információra van szükség, melyek az építőipari projekttel vannak összefüggésben. Szükség van kiviteli tervek, tervegyeztetésekre, előkészítésre, terepszemlére, rendészeti igények felmérésére, védelmi képesség meghatározására. Az őrzés-védelmi, rendészeti feladatok meghatározása a védelmi képességet növelő biztonságtechnikai eszközök hatékony támogatásának tervezése, kivitelezése és azok üzemeltetése egységes szabályzási rendszert követel. A szerzők a cikkben bemutatják a védelmi koncepciót támogató – a szabályzatokat, eljárásokat, támogató intézkedéseket és utasításokat integráló – biztonsági működési szabályzat felépítésének főbb elemeit és rámutatnak annak szükségességére.

Abstract

A variety of information is needed to develop the concept of protection which is necessary in close connection with the project. There is a need for construction drawings, plans reconciliations, preparation, field inspection, assessment of policing needs, determining defense capabilities.

Considering of the tasks of security guarding, designing effective support for increasing the defense capability of the safety devices, execution and control of their complex requires a single control system. The authors of the article present the main elements of the structure of the safety and operational regulation which is integrates rules, procedures, instructions and measures and point to the need of this.

Kulcsszavak: építőipari beruházás, komplex vagyonvédelem, védelmi koncepció, szolgálati utasítás, biztonsági szolgálat működési szabályzata

Keywords: construction works, complex security, protection concepts, service manual, bylaws Security

¹ Nemzeti Közszerológálati Egyetem, e-mail: berek.tamas@uni-nke.hu

² NKE Katonai Műszaki Doktori Iskola, e-mail: bodraccka.gyula@gmail.com

³ Lektorálta: Dr. Kiss Sándor, Nemzeti Közszerológálati Egyetem

BEVEZETÉS

„Az emberi kultúra a tudomány, technológia, ipar, infrastruktúra infó-kommunikáció fejlődésével együtt fejlődik. A biztonság iránti igény folyamatosan növekszik. A biztonság tudomány fejlődése megcáfolja azt a régi felfogást, hogy a biztonság a termelési rendszertől függ, és fejlődése a technológiai fejlődés mögött marad.” [1]

Építőipari nagyberuházások védelmének előkészítése és tervezése, valamint az ezzel összefüggő feladatok végrehajtása néhány tekintetben eltérő sajátossággal bír az objektumvédelem általános gyakorlatához képest.

A Vagyonvédelmi Nagykönyv meghatározását alapul véve az objektum ugyanis egy pontosan körülhatárolható terület, melyen felépítmények találhatóak különböző funkciókkal. [2]

Időben stationer objektum esetében az épületben végzett tevékenység, és többek között a tevékenység eszközei, a felhasznált anyagok mennyisége, értéke, veszélyessége viszonylag jól meghatározható. A veszélymentes állapot változása bizonyos tekintetben prognosztizálható többek között az objektum funkciója, a bent végzett tevékenység, az alkalmazott technológiák és anyagok ismeretében. Az építőipari projektek biztosítása során viszont a fentiekén túl a biztonságot nagymértékben meghatározó tényezők folyamatos változása is tapasztalható. [3]

Az építőipari kivitelezések vagyonvédelme adminisztratív lokális szabályozásának alapját a szolgálati utasítások jelentik. Az utasítások megalkotását viszont nehezíti az a körülmény, hogy nem csupán az építkezéseken dolgozókat kell ellenőrizni és mozgásukat szabályozni (alvállalkozók, beszállítók, mérnökök, tervezők, szakmunkások, segédmunkások, szakemberek, raktárosok stb.), hanem a beépítésre kerülő új anyagok felhasználását is nyomon kell követni.

Az alkalmazható kockázatcsökkentő intézkedések figyelembevételével készíthető el a védelmi koncepció, amely a biztonsági rendszer alapjául szolgálhat. A védelmi koncepció a vagyonvédelmi rendszer egyes összetevőinek funkcióit, kapcsolatát, működési módját írja le. Meghatározza a szükséges mechanikai, elektronikai, információ-technológiai, élőerős védelmi alrendszerek, eszközök főbb paramétereit, egymásra-épülésüket, funkcionális jellemzőiket, kezelésük, karbantartásuk módját. [4] A hatékonyság egyik záloga az összetevők helyes arányának kialakítása és fenntartása. A védelmi koncepció tulajdonképpen tárgyiasult vetülete a védelmi filozófiának. A rendészeti tevékenység napi rutinja szabályozásának pedig nélkülözhetetlen eleme a szolgálati utasítás. Az egyes – a védelem szempontjából jelentős és kritikus pontokon telepített - élőerős csoportok funkcionálisan eltérő feladatait meghatározó szolgálati utasításokat viszont feltétlenül össze kell hangolni az egységes védelmi koncepció szemléletében.

Egy jól felépített, a biztonsági szolgálat működését szabályozó rendszer – biztonsági szabályzat - biztosíthatja ezt és teremthet összhangot a védelmi koncepcióban megjelölt alrendszerek között. Különösen hasznos ez az élőerős szolgálat eljárásrendjének kialakítása szempontjából. A meghatározásra került feladatok utasításszerű leírása utat mutat a szolgálatot ellátó vagyonőr számára, egy átlátható, logikailag felépített szakmai „kézikönyv” formájában, amit szolgálati utasításnak vagy működési szabályzatnak is nevezhetnek.

ÉPÍTŐIPARI OBJEKTUMOK SAJÁTOSSÁGAI

Az objektumvédelem a benntartózkodó személyek és a vagyon biztonságát, valamint az objektumon belül folytatott tevékenység zavartalan működését sértő, vagy veszélyeztető magatartások ellen szervezett, működési és technikai intézkedések összessége. Az objektum biztonságát sokféle cselekmény sértheti, vagy veszélyeztetheti és irányulhat személyek, illetve vagyontárgyak ellen, vagy irányulhat az itt végzett tevékenység megzavarására. Az elkövetői kör lehet belső személy (saját munkatárs), vagy külső személy, de gyakran elfordul ezek kombinációja. A végrehajtás lehet előre megszervezett, de sok esetben spontán.[5]

A biztonságtervezésre vonatkozó alapvetések kimondják, hogy a teljes biztonságot megvalósítani nem lehet. Egy adott rendszer, folyamat biztonságának megtervezésénél a balesetek bekövetkezési valószínűségeit az alkalmazott anyagok, technológiák és folyamatok fejlesztésével próbálják meg a legalacsonyabb szintre szorítani, de mindig marad egy bizonytalansági sáv. A bizonytalansági sávot az emberismeret hiánya, anyagi eszközök és technikai kapacitások véges állapota határozza meg. [6]

A komplex vagyonvédelem egymásra épülő összetevőkből áll, melynek célja a kockázatok előfordulási valószínűségének és az egyes, mégis bekövetkező kockázati események káros következményeinek minél nagyobb mértékű csökkentése. [7] Összetevőinek kapcsolatát legérzékletesebben piramisban történő ábrázolással szokták kifejezni

A komplex vagyonvédelem összetevői⁴

A fenti csoportosítás komponenseit egyenként vagy akár egyszerre is alkalmazhatják, azonban a magas szintű biztonságot a fentiek összehangolt, optimális, arányos alkalmazásával érhetjük el, ezt nevezzük a komplex őrzés-védelemnek, vagy az őrzés-védelem komplexitásának. [8]

Az építőipari beruházások védelmi rendszerének mechanikai, illetve elektronikai elemei, főleg a kezdeti fázisokban gyenge hatásfokúak, esetenként hiányoznak, vagy hiányosak a kialakult aránytalanság következtében az élőerős védelemre ekkor nagyobb feladat hárul.

⁴ A piramis csúcsán álló SK a „saját kockázat” rövidítése. Forrás: Utassy Sándor: Komplex villamos rendszerek biztonságtechnikai kérdései doktori (PhD) értekezés, 2009.

Éppen az építőipari tevékenységekre jellemző az, hogy a projekt előrehaladásával ezeken az arányokon beruházási szakaszonként változtatni kell. Ezeket a változásokat csak egy olyan védelmi rendszer képes követni, amelynek tervezésekor a tervező ügyelt a flexibilitás lehetőségének kialakítására. Ezt a rugalmasságot főleg az élőerő biztosítja.

A flexibilitást képviseli a védelmi rendszer azon tulajdonsága is, hogy bármely elemének kiesésekor – ami egy építkezés során gyakran bekövetkezhet, a többi aktív képes lefedni a védelem területeit még, ha kisebb határfokkal is. [9] A kooperáció, a megrendelővel és az alvállalkozókkal történő napi kapcsolattartás nagyon fontos, mert az épület napról napra változik, és ennek okán kell, hogy az élőerős szolgálat napra kész legyen. A megbeszéléseket legalább hetente egy alkalommal szükséges tartani ahol a megrendelő az építőipari nagyvállalat képviselője tájékoztatja a biztonsági szolgálat vezetőjét az alvállalkozók által elvégzett munkákról. Minél előrehaladottabb állapotba kerül a beruházás, annál több anyag kerül be az épületbe, annál inkább nő az épületben található műszaki berendezések száma. A kooperáció során meg kell vitatni a bekövetkezett változásokat, a rendészeti feladatokat, hiszen a változásokkal együtt változik a kivitelezés védelmi képessége is. Egy jól működő biztonsági szolgálat hatékony és hiteles feladat ellátásához elengedhetetlen a napi kommunikáció a területen dolgozó alvállalkozó vezetőivel valamint a megbízó jelenlévő képviselőjével.

Az élőerős védelem önmagában költséges és az emberi hibalehetőséget figyelembe véve szinte folyamatosan kockázatokkal terhelt komponens. Hatékonyságának megőrzése, valamint a működtetése során „betáplált” energia hasznosulása érdekében rendkívül fontos az élőerős védelem feladatainak pontos behatárolása. A feladatok meghatározásánál törekedni kell az adott projekt sajátosságainak figyelembe vételére, ami gyakorlatilag a biztonsági terv gyakorlatba történő átültetését jelenti.

A rendelkezésre álló információk és a biztonsági terv alapján kell tehát kialakítani és rögzíteni az élőerő feladatrendszerét. Mindezt természetesen közérthetően tömören, utasításokból felépítve, általában egy egységes szabályzatba foglalva. Ez nevezhető szolgálati utasításnak és vagy működési szabályzatnak. A szabályzatot úgy kell felépíteni, hogy az alkalmazó biztonsági szolgálat az egyes utasításokat követve el tudja látni az objektum és a hozzá tartozó terület őrzés-védelmét, idegenek behatolását képes legyen megakadályozni, és a belső rendet fenntartani. A napi irányítás igen hatékony eszköze, rögzíti a feladatokat úgy, hogy azok kikényszeríthetővé és ellenőrizhetővé váljanak. A hatékonyság érdekében a szabályzatnak tartalmaznia kell annak területi, személyi, időbeli hatályosságát, az őrzés-védelem, valamint a be-, és kiléptetés szabályait. A szabályzatnak egyebek mellett ki kell térnie a felelősségi viszonyokra, a műszaki követelményekre és a rendkívüli helyzetek kezelésére is. [10]

A biztonsági szolgálatokat irányító szabályzat kialakításánál törekedni kell az átlátható fogalom meghatározásokra még akkor is, ha egyedi, speciális részfeladatokat kell leírni.

A projekt helyszínén rendszerbe állított szolgálati utasításoknak követnie kell az alkalmazott eljárásokat, építőipari technológiákat, a kivitelezés főbb folyamatait, és folyamatosan fejleszteni kell az építők által kivitelezésre kerülő létesítménnyel. Tekintettel arra, hogy ezen iparágon belül évről évre újabb és újabb technológiákat alkalmaznak ezért igen fontos, hogy a biztonsági szolgálatokat ellátó rendészet működési szabályzata kövesse azokat. Ha az eljárásrend - az intézkedési utasítás – nem igazodik a beruházásokon alkalmazott technológiai eljárásokhoz, akkor behozhatatlan hátrányt szenved a szolgálat által biztosított védelmi képesség mértéke.

BIZTONSÁGI (MŰKÖDÉSI) SZABÁLYZAT FELÉPÍTÉSE

A vagyonvédelem megszervezéséhez és a munkavédelem ellátásához a vonatkozó jogszabályokon kívül, a belső utasítások és különféle okmányok szükségesek. Ezekben az okmányokban kerül rögzítésre többek között a vagyonvédelmi munka alapvető tevékenysége, a munkaterület kialakítása, az egyes feladatok meghatározása, a szolgálat ellátása, az annak folyamán történt események.[11]

Egy, a számos különböző okmányt egy rendszerbe foglaló dokumentum elkészítésére és alkalmazására lehet szükség olyan komplex és dinamikusan változó objektum védelmének, mint egy építőipari beruházás.

Általános rendelkezések

A működési szabályzat első szakaszában meg kell jelölni a biztonsági szabályzat területi hatályát, valamint be kell határolni, kikre vonatkozik. Az általános rendelkezések között célszerű rögzíteni azt, hogy a védelmi rendszer mely elemeit vagy infrastruktúráit üzemelteti a megbízott biztonsági vállalkozás és melyiket a megbízó építőipari vállalat. A felelősségi körök meghatározása szempontjából ez lényeges elem. Kellemetlen későbbi jogvitát lehet megelőzni például, ha megállapítható, hogy a megbízó vállalat által kiépített és üzemeltetett videó megfigyelő rendszer működésképtelensége vagy akár a megbízott biztonsági vállalkozás által biztosított élőerős őrzés hiányossága és a kárt okozó lopás között összefüggés vonható.

A rendészeti vezető célja a biztonsági szabályzat kiadásával, hogy meghatározza azokat a magatartási szabályokat, melyeket minden, a kivitelező vállalat területén munkát végző dolgozónak ismernie, és a biztonsági szabályok érvényesítése érdekében alkalmaznia kell.

A szabályzat hatálya ki kell, hogy terjedjen a felvonulási terület objektumára, az objektum területére belépő valamennyi járműre, illetve az itt munkát vállaló, vagy alkalmi munkát teljesítő valamennyi dolgozójára. A szabályzatnak továbbá rögzítenie kell a beruházó valamennyi dolgozójának azon feladatait és magatartási szabályait, melyeket személy-és vagyonvédelem optimális szinten tartása érdekében tanúsítani kell. A biztonsági szabályzatnak egyértelműen rendelkeznie kell a védelmi képességet befolyásoló biztonsági alrendszerekről.

Az építési anyagok védelmének célja a beruházót károsító cselekmények felderítése, megelőzése, megszakítása, továbbá a beruházó tulajdonában és kezelésében álló eszközök rongálás mentes felhasználása. A kivitelezés védelme a beruházó cég vezetőjének és minden alkalmazottjának munkaviszonyon alapuló és munkaköri felelősséggel összhangban álló-alanyi jogú kötelessége.

A projektet károsító személyeket a cselekményük jellegétől, minőségétől és súlyától függetlenül a 2005 évi CXXXIII trv. 27. § alapján

(1) „A személy- és vagyonőr tevékenysége gyakorlása során – e törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén – jogosult az intézkedésében érintett személyt felhívni kilétének igazolására. Ha az általa erre felkért személy önként és hitelt érdemlően nem igazolja kilétét,

a személyazonosság megállapítására – indokolt esetben – igazoltatásra jogosult hatósági személyt kérhet fel

(2) A személy- és vagyonőr jogosult a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a cselekmény abbahagyására felszólítani, a cselekmény folytatását megakadályozni, az elkövetőt elfogni és a birtokában lévő, bűncselekményből származó vagy annak elkövetéséhez használt dolgot, illetve támadásra alkalmas eszközt elvenni. Köteles azonban az elfogott személyt haladéktalanul az ügyben eljárni jogosult nyomozó hatóságnak átadni, ha erre nincs módja, e szervet nyomban értesíteni. Így kell eljárni a tetten ért személytől elvett dolgokat illetően is.” [12]

Az ezekkel kapcsolatos eljárás megindítása céljából a szükséges intézkedéseket a jogellenes cselekmény, a kár felfedezése, tudomásra jutása után vagyonvédelmi feladatokat ellátó cég vezetésének azonnal meg kell tennie. Aki hitelt érdemlően tudomást szerez arról, hogy a projektet károsító, szándékos bűncselekmény van folyamatban, köteles bejelentést tenni. Az építési projekt, anyagainak, gépeinek, eszközeinek, adatainak és gazdasági érdekeinek védelmében a rendészeti munkákat ellátó cégnek és a kivitelezőnek együttesen kell gondoskodnia a védelmi tevékenység feltételeinek megteremtéséről. Lopás, lopási kísérlet, szándékos gondatlanság esetén a bekövetkező kár miatt a munkáltató büntető vagy kártérítési eljárást kezdeményezhet az elkövetővel szemben, és az eljárás eredményétől függetlenül a rendkívüli felmondási jogával is élhet.

Vagyonvédelmi tevékenységben résztvevők feladatai felelőssége

Az élőerős szolgálat eredményes munkavégzésének alapvető követelménye a szükséges feltételek biztosítása, így többek között a működést alapjaiban meghatározó jogszabályok által megjelölt jogkör behatárolása.

A felelősség tisztázása érdekében meg kell határozni a megrendelő és a megbízott feladatait az objektumvédelemben.

A kivitelező cég és a biztonsági szolgálat valamennyi vezetője, dolgozója egyaránt felelősséggel tartozik a biztonsági szabályzatban leírtak alkalmazásáért. A beruházó és biztonsági szolgálat valamennyi dolgozójának kötelessége a vagyonvédelmi érdekeket érvényesíteni és az azt veszélyeztető körülményeket a biztonsági szolgálat vezetőjének jelenteni.

A vagyonvédelmi tevékenységben résztvevő jogi és természetes személyek feladatai, hatáskörének meghatározása, a jogállások tisztázása a működési szabályzat elengedhetetlen része. A kivitelező vállalat feladata, hogy a szabályzatban leírtakat alkalmazottaival megismertesse, azok végrehajtását megkövetelje, és annak megfelelően alakítsa ki fegyelmi gyakorlatát, illetve az alkalmazáshoz szükséges tárgyi feltételeket biztosítsa. A beruházó szervezeti egységeinek vezető munkatársainak felelőssége és feladata egyértelműen tetten érhető a szabályzatban leírtak végrehajtásában és érvényesítésében.

A biztonsági szolgálat feladata viszont szintén behatárolható: a szabályzatban leírt biztonsági tevékenység irányítása, felügyelete, ellenőrzése, az objektum őrzés-védelmi feladatai ellátásának biztosítása, a biztonságtechnikai eszközök működtetése, azok ellenőrzése. A biztonsági szolgálat vezetésének feladata az őrzés-védelem megszervezése, a biztonsági őrk szolgálat ellátására történő felkészítése, a feladat ellátásához szükséges felszereléssel történő ellátása, a személyi állomány továbbképzése, a helyettesítések

megszervezése. Feladata továbbá a biztonsági tevékenység általános szakmai irányítása, szabályozás elvégzése a kivitelezővel közösen, az ehhez szükséges örokmányok, és egyéb dokumentumok kidolgozása, továbbá a szabályzatban foglaltak betartásának ellenőrzése, az észlelt hiányosságok megszüntetése érdekében intézkedések megtétele. A szolgálatvezetők, és a biztonsági szolgálat rendszeres beszámoltatása, ellenőrzése szintén lényeges eleme a megelőző intézkedéseknek.

A rendészeti vezető feladata

A kivitelezés területén szolgálatot ellátó biztonsági őrök, szolgálatvezetők szakmai eljárója a rendészeti vezető. Az őrszolgálat egészére kiterjedő, előre meghatározott ellenőrzési jogkörrel bíró személy, aki közvetlenül a biztonsági cégigazgató alárendeltségében tevékenykedik. Ellenőrzi a 2005. évi CXXXIII törvényben, valamint a biztonsági szabályzatban és a szolgálati utasításokban megfogalmazottak maradéktalan végrehajtását.

Szervezi és irányítja a biztonsági őrök tevékenységét, az élet- és vagyonbiztonságot súlyosan és közvetlenül fenyegető veszélyhelyzetben, az objektumban tartózkodókat egy meghatározott helyen való tartózkodásra, illetve a védett terület elhagyására kötelezheti, illetve a belépni szándékozók, belépését megtilthatja. Ezen intézkedéseket az őrnaplóban eseményként be kell jegyezni és az eseményről jegyzőkönyvet és jelentést kell készíteni. Tőle elvárhatóan közreműködik az élet- és vagyonmentésben, saját észlelése, illetőleg a mástól kapott tájékoztatás alapján, amennyiben az indokolt értesíti a mentőket, a rendőrséget, illetve a tűzoltóságot, továbbá a kivitelező építőipari vállalat ellenőrzésére is jogosult vezetőit. Jogosult az építési területen dolgozóktól, illetve a felvonulási területen tartózkodó más egyéb személytől felvilágosítást kérni. Javaslatot tesz a kivitelező cég vezetése felé a szabályzat rendelkezéseitől eltérő állapotok megszüntetése érdekében.

Rendészeti tevékenység leírása

Rendészeti tevékenység alatt a gazdálkodó szerveknél rendfenntartó tevékenységet kell érteni, melyet hatósági eszközökkel, módszerekkel és jogosítványokkal nem-, de arra kiképzett és joghatályos hatósági engedélyekkel rendelkező biztonsági szolgálat lát el. Rendészeti tevékenység célja, hogy segítse a hatékony, de takarékos gazdálkodást, speciális rendészeti és biztonsági módszerekkel segítse elő bűncselekmények, károk, veszteségek, megelőzését, az építési területre vonatkozó jogszabályi előírások maradéktalan betartását és betartatását

Az objektum őrzés-védelem formáinak és eszközeinek alkalmazási rendjébe tartozik az élőerős védelem alkalmazása. Egy kivitelező cég építési területén általában szolgáltatásként igénybe vett folyamatos, élőerős őrzés kerül alkalmazásra. Az őrzés-védelmi feladatokat a biztonsági szolgálat a vonatkozó jogszabályokon túlmenően a biztonsági szabályzat és a szolgálati utasítás alapján látja el a járőr, valamint a belső rendészeti tevékenységet ellátó biztonsági őrök útján. A munkaterületen való folyamatos jelenlét egyfajta visszatartó erőt is hordoz magában, ennek ugyan van némi negatív hozadéka, az ott tevékenykedő dolgozók joggal háborodhatnak fel, hiszen nem börtönben dolgoznak, hanem építkezésen. Ezért ezen a vékony mezsgyén kell lavíroznia a biztonsági szolgálatnak, hogy eredményes munkát tudjon végezni. A rendészeti tevékenység kiterjed az élet- a vagyon- és a titokvédelem, a biztonság valamint a rendfenntartás minden közvetlen és közvetetten érintett területére, az építési- és felvonulási területre.

A különleges rendészeti intézkedésként felkészítést kell, hogy kapjanak az örök tűzvédelemből, munkavédelemből a belső kivitelezési biztosítások végrehajtása érdekében. Ezek a kivitelezés-biztosítási feladatok speciális szakmai ismereteket igényelnek mivel közvetlenül az építő-ipari gépek (pl. daruk) mellett teljesítenek szolgálatot. [13]

Fontos követelmény a tulajdonost károsító cselekmények felderítésére, megelőzésére, megszakítására. A személy- és áruforgalom ellenőrzése, regisztrálása, valamint a belső járműforgalom szabályainak kialakítása, a vonatkozó előírások betartásának ellenőrzése.

A biztonsági szolgálat leírása

A biztonsági örök feladatai

A biztonsági őr köteles meghatározott helyen és időben szolgálatra képes állapotban, felkészülten megjelenni, felszerelése előírászerűen kell, hogy legyen előkészítve a szolgálati idejére. Szolgálati helyén tilos olyan tevékenységet folytatni, amely elvonja figyelmét, szolgálati helyét csak utasításra, illetve engedéllyel hagyhatja el és ismernie kell a szolgálati okmányok vezetésével kapcsolatos adminisztratív előírásokat. Ismernie kell és készség szinten alkalmazni kell, hogy tudja az építési terület vagyónvédelmi szabályait, figyelembe véve annak egyedi sajátosságait is, ismerje a műszaki – technikai - tűzvédelmi eszközök kezelését. Ismernie kell a vállalatnál használt okmányokat, pecsétet, azonosító jelzéseket.

Ellenőrizniük kell a projekt területére lépők belépési jogosultságát, a kártyák használatát. A rendszeresített okmányba fel kell, hogy vezesse az érkező (vendég, ügyfél) nevét a belépés időpontját, indokát, az őt fogadó személy nevét és kilépésének időpontját. A biztonsági őr jogosult illetéktelen, ittas vagy bódult állapotban lévő személyek, bejutásának megakadályozására. Műszak végén a távozó személyek ruházatának, csomagjainak ellenőrzése, ezen időszakon kívül a csomagok ellenőrzése minden esetben végrehajtandó feladat ugyanúgy, mint a kilépésre jelentkező gépjárművek (teherautók, kamionok) csomag- és utasterének valamint a lehetséges rejtékhelyek ellenőrzése. El kell távolítani az építési területére illetéktelenül bejutott személyeket-, gépjárműveket. A terület folyamatos ellenőrzése kiemelt feladat figyelve a kerítés vonalára, a parkolóra, a rakodást végző gépjárművekre, az ismeretlen eredetű csomagokra, a gyanúsán viselkedő személyekre.

A személy- és gépjárműforgalom ellenőrzése, regisztrálása is kiemelt feladat.

Az objektum védelmének kialakításánál a nagy intenzitású személy és gépjárműforgalom ugyanis külön veszélyeztető tényező.[14]

Különösen jellemző ez az építőipari beruházásokra az alapozásnál, vasbeton-elemek kialakításánál zsaluzatok felépítésénél és bontásánál. Megelőző intézkedéseknek a kivitelezési folyamatok e szintjén történő alkalmazása is eredményt hoz a be és kiépítés és a szállítás biztosításnál, mivel a biztonsági szolgálat jelen van a bontási műveleteknél (jegyzőkönyvet vesz fel), a zsaluanyagok összerakásánál, (ahol szintén feljegyzés készül) és végül jelen van a szállítmányok rakodásánál is a szállítási helyszínen. Természetesen a szállítmány kilépésekor is teljes ellenőrzésnek kell alávetni a járművet és rakományát. Gyakran igény mutatkozik a szállítmány teljes biztosítására a célállomásig.

Az ellenőrzési jogosultság

A biztonsági szolgálat, szolgálati utasítás alapján végzi tevékenységét. A szolgálati utasítás közvetlenül szabályozza a szolgálatot ellátó vagyonőrök munkáját.

A szolgálati utasítás a kivitelező által támasztott követelmények, jogszabályok által meghatározott normatívák, a saját szakmai tapasztalat és az adott építési terület specifikumainak figyelembe vételével kell, hogy készüljön. A szolgálat ellenőrzésére a kivitelező cég vezetője, és az általa kijelölt személy, valamint a saját szolgálati előjárója jogosult. A biztonsági őrök részére- az őrutasításban foglaltakkal ellentétes utasítást csak a biztonsági vezető adhat. A beruházó vezetője, szak mérnöke (tűz-munkavédelmi biztonságtechnikai mérnök) előzetes egyeztetés után az építési terület működését elősegítő módosítást adhat az őrszolgálat részére, de az nem lehet ellentétes az elfogadott őrutasítással.

A komplex vagyonvédelem élőerős elemének fenntartása és „üzemeltetése” aktív jelenlétet kíván, a biztonsági vezetőnek folyamatosan rajta kell tartania a kezét a rendszer ütőerén. Az közismert, hogy a vagyonvédelmi rendszer hatékonyságát a leggyengébb elemének hatékonysága jellemzi. A nevezett alrendszernek az élőerős összetevője a leggyengébb láncszem. Tapasztalatok alapján amennyiben az élőerő megbízhatatlanná válik, hosszú távon ez a komponens elsorvad. Tipikus példa erre a korrupció elterjedése a biztonsági őrök között. Azon cégeknél, ahol a biztonsági vezető felismeri ezeket a folyamatokat gyakran technikai fejlesztésekkel ellensúlyozzák a negatív hatásokat. A bevezethető ellenőrző rendszerek manapság már elengedhetetlenek. Ilyen lehet a dolgozók kamerás megfigyelése, őrszolgálat-ellenőrző rendszerek kiépítése stb.. [15] A napi operatív munka végrehajtása és annak ellenőrzése elengedhetetlen a pontos, hatékony és eredményes rendészeti munka elvégzésében.

A napi rutin munka végrehajtását a biztonsági szolgálat működési szabályzata és annak rögzített változata a biztonsági szolgálat szolgálati utasítása adja meg. Ezen utasításokban pontosan meghatározásra kell, hogy kerüljenek a napi feladatok, a protokollok, eljárások, különböző szituációkra. A működési szabályzat biztosítja a biztonsági filozófia megvalósulását, és pontosan leírja a rendkívüli események bekövetkezésekor végrehajtandó feladatokat.

A napi munka egy vagyonőr életében jól összerakott rendészeti séma szerint zajlik, a feladatok és az eljárások nem változnak, a végrehajtásában azonban vannak különbségek. Építési területen gyakran előfordul, hogy a biztonsági szolgálat konténerét pakolgatni kell, át kell helyezni a technikai eszközöket is, ami bonyolíthatja a működést. A biztonsági őr napi munkája megkezdésekor a szolgálat vezetőjétől kapja a napi utasításokat miután a szolgálatvezető átvette az előző váltástól a munkát. Feladatai közé tartozik a megrendelővel történő napi kapcsolattartás a gépjárműforgalmat, a dolgozók ki-be lépését, valamint az építési területen történt eseményeket, rendkívüli eseményeket illetően. [16]

A védelmi képesség növelése érdekében a biztonsági szakembereknek, mérnököknek, szervezőknek törekedniük kell az egységes irányítási rendszer kialakítására.

A védelmi koncepciót kiszolgáló utasítás rendszert, intézkedéseket, eljárásokat, védelmi protokollokat folyamatosan hozzá kell igazítani a kivitelezési projekt, a létesítmény készültségi fokához Egy védelmi szakember fontos feladata folyamatosan felmérni, elemezni a kockázatokat.

A vállalati vagyon védelmének további elemei

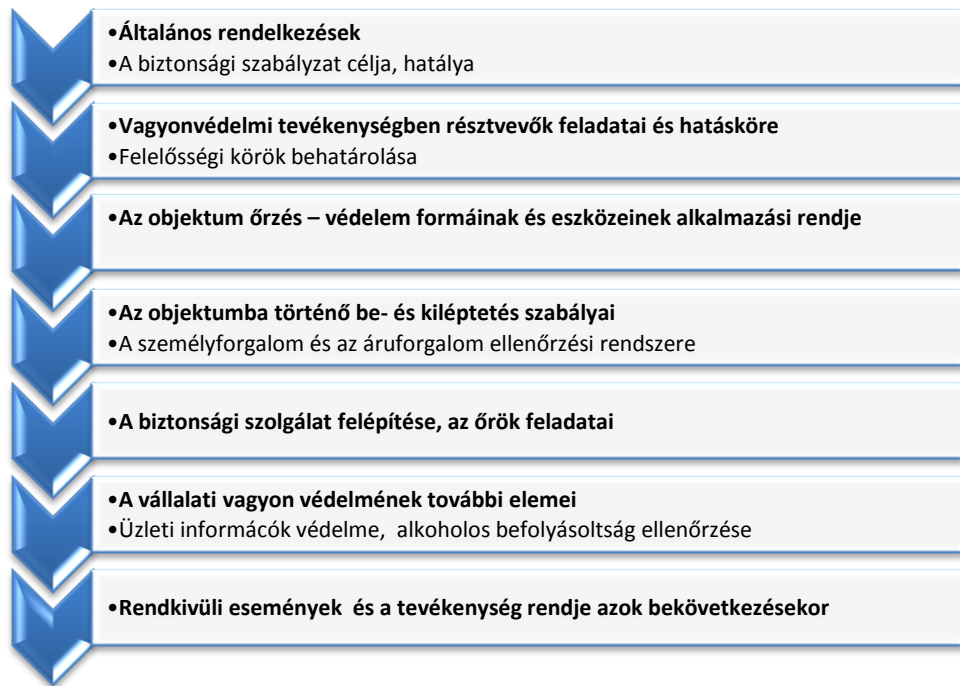
Tekintettel arra, hogy építőipari beruházásokon fokozott a balesetveszély, a munkavédelmi szabályok betartása és az egyes védőeszközök használata fontos. A mulasztásokra visszavezethető következmények – akár a hatóság által kiszabott bírság is – közvetlenül károsítják a vállalatot. Az alkoholos befolyásoltság munkaterületen szintén hasonló probléma, ráadásul összefügg a fent említettekkel.

A vagyonőr a megbízó által külön kötött szerződésben leírtak alapján a munkavállaló ráutaló magatartása észlelése esetén vagy szűrőpróba szerűen ellenőrizheti az alkoholos befolyásoltságot. Elegendő alkohol szondát kell ezért készleten tartania alkohol vizsgálati naplóval. Amennyiben a belépésre jelentkező dolgozónál az alkoholos befolyásoltság szembetűnő, a biztonsági szolgálat jogosult alkoholszondás ellenőrzésre felszólítani az érkezőt. Amennyiben a teszt alkoholos befolyásoltságot jelez, az eseményt jegyzőkönyvezni kell, a beléptetést pedig meg kell tagadni. Az ittaság ellenőrzése azonban egy különösen érzékeny terület.

Alkoholszonda alkalmazásánál – a metódus jellegéből fakadóan – nincs lehetőség az eredmény reprodukálására. Ez az egyik legnagyobb problémája a munkahelyi alkoholszondás ellenőrzésnek, ezért kifejezett figyelmet kell fordítani a pontos és jogszerű adminisztrációra, a mérés utáni döntések meghozatalára. Az alkoholszonda mérés során megszerzett adatok különleges, szenzitív adatnak minősülnek, ezért azokat ennek megfelelően, nagy körültekintéssel kell kezelni. A továbbiakban az ellenőrzés alá vont személyt – lehetőség szerint – el kell különíteni, hogy személyiségi jogai ne szenvedjenek csorbát. Nem szabad mások előtt végezni a pontosított, azaz az aktív mérést. Utóbbi eredményét jegyzőkönyvben kell rögzíteni. [17]

A biztonsági szolgálat kiemelt feladata az építőipari vállalat belső információinak védelme jó hírének megtartása, az ingatlan területén lévő anyagi javak őrzése a tűzvédelem és munkavédelem egyes szabályainak betartatása mellett. A felelőségi körök megállapítása rendkívül lényeges az önálló tevékenység határainak megjelölésével. [18]

Üzleti titkot képezhet minden olyan összesített, vagy részinformáció (okmány, vázlat, videó, kép és hangfelvétel, lemez, fotó, szóbeli információ, stb.) amelyek kiszivárgása, nyilvánosságra jutása, a kivitelező cég eredményes működését negatívan befolyásolja, annak üzleti kockázatát növelheti. A területi vezetők – generál kivitelezés esetén a szak ágazatokat irányító építés, főépítés vezetők – számára meg kell határozni azon adatok körét (projekt igazgatói hatáskör), amelyeket bizalmasan kell kezelni. A leggyakrabban kiszivárogtatott információk, a létesítmény kiviteli tervei, a beruházás tulajdonosai, a kivitelező cég beszerzési forrásai, piaci helyzete, üzleti kapcsolatai, a létesítmény értékesítésével kapcsolatos információk. Ugyanakkor a biztonsági szolgálat munkavállalói is juthatnak az építési területre történő ki- és beszállítások rakományainak ellenőrzése során olyan érzékeny részinformációk birtokába melyek az építető cég által alkalmazott technológiával, a felhasznált és beépített anyagokkal kapcsolatosak.

Biztonsági működési szabályzat tartalmi elemei (szerk: Berek)

BEFEJEZÉS

Az építőipari beruházást kivitelező nagyvállalatoknak egyre kevesebb pénzük van az élőerős feladat ellátására ezért fokozzák az elektronikus védelmi eszközök beszerzését és a kiépítését. Egyre inkább előtérbe kerülnek ugyanakkor a belső ellenőrzés megszilárdítására tett intézkedések. Ezek, noha igen nagy erőfeszítést és szervezési munkát igényelnek, biztos eredménnyel kecsegtetnek.

Építkezéseken jellemzően jelentős mind a személy, mind, pedig a gépjármű, valamint az anyagforgalom. A kerítésen belül az épülő objektumok a projekt befejezéséig nyitottak, szabad bejutás kínálkozik az épületekbe, az elektronikai védelem eszközei korlátozottan alkalmazhatók, ezért az élőerős védelem alkalmazása nagy jelentőséggel bír.

A személyi védelem képes ugyanis kezelni a bonyolult és váratlan helyzeteket, amelyeket az átlagos paraméterekkel rendelkező technikai eszközrendszer nem.[19]

A humán elem szubjektivitása jelenti azonban annak gyenge pontját is. Az élőerős védelem elemei ugyanis forrását képezhetik az objektum belső veszélyeztetettségének, mely nehezen felderíthető, azonosítható és az ellene való védelem is meglehetősen nehéz. [20]

A korszerű eszközökkel megvalósított hatékony védekezés, az arra történő felkészülés vagy még inkább a lehetséges megelőzés mindannyiunk közös érdeke [21] kiváltképp olyan építőipari nagyberuházások esetében, melyek, valamely nemzeti létfontosságú rendszer elem kialakítása, átalakítása érdekében indul. A kritikus infrastruktúra elemei különösen veszélyeztetettnek számítanak.

Az alapokmány a munkaköri leírás, ami részletesen meghatározza a vagyonőr munkahelyét, jogállását, munkakörének meghatározását, szolgálati idejét, feladatkörére

vonatkozó jogszabályokat, kötelességét, az adott feladat szakszerű ellátásához. A szolgálati utasítás alapvetően a vagyonőr – adott szolgálati helyen történő – tevékenységet szabályozza.

Az építési területeken gyakran egyszerre több szolgálati utasítás van érvényben a szolgálati helyeknek megfelelően, melyek utasítással látják el kezelőiket. Az utasításokat összefogó irányító rendszer a biztonsági szolgálat működési szabályzata, mely összehangolja a különböző területek egyedi szabályozását és szinkronizálja a védelmi feladatokban résztvevők munkáját.

IRODALOMJEGYZÉK

- [1][6] Kiss Sándor: Biztonságtechnika alapjai, főiskolai jegyzet, 2004, ZMNE, Budapest
- [2] Lukács György: Új vagyonvédelmi nagykönyv, CEDIT Kft., Budapest, 2002.
- [3] [10] [16] [18] [20] Berek Tamás - Bodrácská Gyula: Az élőerős őrzés az objektumvédelem építőipari ágazatában, Hadmérnök, V. Évfolyam 4. szám 2010. december http://www.hadmernok.hu/2010_4_berek_bodracska.php
- [4] Utassy Sándor: Vagyonvédelmi rendszerek tervezése, telepítése Detektor Plusz, 14. évf. 8-9. szám 2007. aug.-szeptember, 18.-20. oldal, ISSN1217 9175
- [5] Objektumvédelem, Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar Védelmi Kutatások Központ, http://vkk.feek.pte.hu/files/tiny_mce/File/2008_2009_II/civ_bizt/06_objektumvedelem.pdf
- [7] Utassy Sándor: Komplex villamos rendszerek biztonságtechnikai kérdései, Doktori (PhD) értekezés, 2009.
- [8] Berek Lajos-Vass Attila: Gázturbinás erőműi objektum védelme, Hadmérnök IX. évfolyam 2. szám - 2014. június http://www.hadmernok.hu/142_01_berekl.pdf
- [9] Teke András: Az őrzés mint rendészeti alaptevékenység VI., in: Rendvédelmi Füzetek 2000/45, a Rendőrtiszti Főiskola kiadványa, Budapest, 2000.
- [11] Vagyonvédelem, Pécsi Tudományegyetem Felnőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Kar Védelmi Kutatások Központ, http://vkk.feek.pte.hu/files/tiny_mce/File/2008_2009_II/civ_bizt/06_vagyonvedelem.pdf
- [12] 2005. évi CXXXIII. Törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól. 27. § (1),(2)
- [13] [15] Bodrácská Gyula – Berek Tamás: Megelőző intézkedések szerepe a komplex vagyonvédelem területén, építőipari beruházások során, Hadmérnök, V. Évfolyam 1. szám - 2010. március www.hadmernok.hu/2010_1_bodracska_berekt.php
- [14]]Kaló J.-Buzás G.-Simon A.- Takács P.: Személy- és vagyonvédelem, Órtanoda Kft., Budapest 2004.

[17] Kálmán László: A munkahelyi alkoholszondás ellenőrzés problematikája, Hadmérnök X. évfolyam 3. szám - 2015. szeptember

[19] Báthori B.- Bodrogi F. – Szili L.: Őrzés védelem, jegyzet, Pro Lex Oktató és Szolgáltató KKT, Budapest, 1995.

[21] Kovács Zoltán: Repülőtéri létesítmények fizikai védelme IED ellen Repüléstudományi Közlemények XXVI:(2) pp. 106-113. (2014)